

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Frihedsvord

Udgivet af
KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Nr 2.

Februar 1949

4. Aargang

Frihedskollegiet i Esbjerg rejses af Esbjerg by. Byrådet har skænket byggegrunden og yder et ligeså stort beløb, som der kan skaffes ved frivillige bidrag. Kollegiet skal være et hjem for unge kvinder og mænd mellem 15 og 25 år, som modtager praktisk eller teoretisk uddannelse i Esbjerg eller omegn. Der bliver 50 værelser, og byggesummen anslås til 500.000 kr. Arbejdsudvalget består af repræsentanter for „Frit Danmark“, frihedsfondens lokalafdeling, ungdomsforeningernes fællesråd og besættelsestidens politiske fanger. Indsamlingen har fået en mægtig tilslutning, også i arbejderkredse. Den er foregået under Esbjergs motto: „Rask må det gå!“

Inde i bladet: Frihedskollegierne i Århus og Ålborg ✧ Landsmødet var kort, men klart
Frøslevkammeraterne ✧ De tyske flygtninge i Danmark siger tak ✧ Ingen anger, men for-
urettelse ✧ De sidste 24 timer ✧ De hvide busser ✧ Bladets nyordning

Aalborg

Tage Overgaard

Moderne Herre- & Drengekonfektion
Bispensgade — Aalborg

Aarhus

Aarhus Trikotagefabrik

Munkegade 19 - Aarhus

Esbjerg

J. ANDERSKOUV

Civilingeniør
Esbjerg

ESBJERG BANK ^{A/S}

ESBJERG

J. Lauritzens Kulforretning ^{A/S}

Kirkegade 1 - Esbjerg

Vognmand Erik Bang

Skolegade 71 - Esbjerg

Esbjerg ny Andelsmejeri

Nygaardsvej 37

Horsens

Horsens Jernstøberi

Kaminer - Kakkelovne

Nykøbing F.

I. B. Bruun & Søn A/S

Nykøbing F.

Vejle

Aktieselskabet

De danske Bomuldsspinderier

Vejle — Valby

Skive

BØRGE HANSEN

OST en GROS

SKIVE

*D*a jeg i Efteraaret med min Omnibus har kørt nogle Ture til Holland og lagt Vejen om forbi Neuengamme, har jeg fra de tyske Myndigheder opnaaet Tilladelse til at komme ind og bese Lejren med samtlige Turister.

Jeg kører igen 2 Ture i Februar, hvor alle tidligere Neuengammefanger med Deres Hustruer og voksne Børn samt evt. Kærester kan deltage.

Tilmeldelser kan ske til Undertegnede, som ordner alt vedrørende Rejsen samt Pas.

Vognmand **L. Lauritzen**
Sønderport, Tønder Tlf. 520
Tidl. Neuengammefange Nr. 78148

POLDISTAAL

CHRISTIANSGADE 22, KBH. K

C. 15038

Aggerbecks Løber

Frihedskollegiet i Århus

10.000 Kr. for at navngive et værelse

Tandtekniker Leo Kæraa skriver om frihedskollegiesagen i Århus på grundlag af oplysninger af maskinmester Winterberg, der er medlem af kollegiets byggeudvalg.

I november 1948 blev udgravningen til grunden påbegyndt, og man håber at kunne begynde selve byggeriet meget tidligt i indeværende forår. Arkitekt C. F. Møller, Århus, har planlagt og tegnet bygningen. Han har jo iøvrigt også udført tegningerne til Århus universitet, Århus-Hallen og mange andre kendte bygningsværker. Det ses af tegningen, at bygningen opføres i en moderne og hel ny ukendt stilart som en 4-længet lukket gård, og den kommer til at indeholde 52 værelser + eforbolig og pedel- og varmemesterbolig.

Bygningen bliver placeret i et nyt kvarter i den nordvestlige del af Århus nærmere betegnet i kvarteret bagved den gamle by og botanisk have på en hjørnegrund mellem Fuglesangsalle og Møllevangsalle, som forlænges helt ud til Viborgvej. Beliggenheden er pragtfuld, i umiddelbar nærhed af den planlagte diakon-højskole og en ny kirke. Der er en storslået udsigt ikke alene over hele Århus, men over Århusbugten og Mols, og det ligger så højt, at ingen fremtidig bebyggelse vil kunne ødelægge udsigten. De mellemliggende haveejere, hvis grund tid efter anden vil blive inddraget i det planlagte fornemme kvarter, har lovet at bevare alle værdifulde træer.

Det ligger i sagens natur, at arbejdet ikke er udbudt til licitation,

men det kan oplyses, at det er overgivet til gode, anerkendte og solide lokale håndværksmestre, som både økonomisk og kvalitetsmæssigt er interesseret i at udføre arbejdet, så det bliver en virkelig værdig bygning. Man stiler efter at kunne foretage indvielsen den 4. maj 1950.

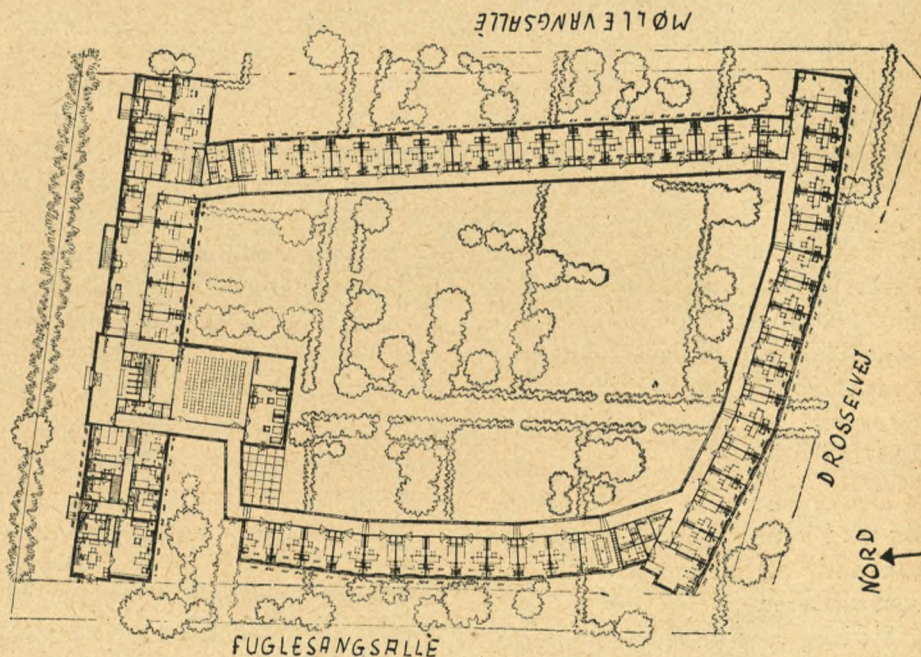
Byggeudvalget er taget af den lokale afdeling af frihedsfonden bestående af:

Formand: borgmester Unmack Larsen,

Kasserer: bankdirektør Niels Jensen,

Fru professorinde Dahl,
Radioforhandler O. Kaae,
Kontorchef Lützen,
Maskinmester Winterberg
og købmand J. Johnsen;

men når bygningen er færdig, vil byggeudvalget naturligvis blive afløst af et kollegieudvalg, hvor frihedsfondens ledelse også får placering og indflydelse, idet kollegiet jo er et »rent frihedsfondskollegium«, bygget af midler indkommet ved 4. maj-dagen. Byggesummen er anslået til ca. 1 million kr. Man arbejder i øjeblikket kraftigt med tilrettelæggelsen af en slagplan til at fremskaffe midler til den daglige drift og har god forhåbning om, at dette vil lykkes i den nærmeste fremtid.

Sådan ser grundplanen til frihedskollegiet i Århus ud. Hovedindgangen er fra den vej til venstre, der endnu ikke har navn. Bag forhallen ligger samlingssalen med plads til eet hundrede. Forstanderen har lejlighed til højre, medens portneren bor i den modsatte ende af længen. Bag samlingssalen ligger læsestue og dagligstue, hvorfra der er direkte udgang til gårdhaven. Det er et gammelt kolonihaveterræn, der bygges på, og arkitekt C. F. Møller har fået den ide, at hække og frugttræer bør blive stående, så gården opdeles i flere små, intime haver. I hovedbygningen findes desuden et par gæsteværelser. De tre øvrige længer rummer udelukkende kollegieværelser.

Et hjem for unge af begge køn

Af pastor Åge E. Damtoft

Frihedsfondens kollegium i Ålborg.

Efter mange forhandlinger og drøftelse af forskellige planer ser det nu ud til, at Ålborgs frihedskollegium kan rejses til sommer. Oprindeligt var det tanken at benytte kommunens ejendom Sct. Jørgensgaard til formålet, men ved nærmere gennemgang blev man klar over, at dette projekt ville blive for dyrt at drive. Kommunen har nu skænket en centralt, men samtidig frit beliggende grund på ca. 3000 kvadratmeter. Her skal kollegiet, som skal rumme 30 værelser, rejses. Der er udarbejdet vedtægter for dette kollegium, der bliver en selvejende institution under navnet »4. maj-kollegiet i Ålborg«. Vedtægterne bliver i store træk de samme som dem, der vil komme til at gælde for 4. maj-kollegierne i København, Odense, Horsens og Århus. Der er udpeget en kollegie-bestyrelse bestående af følgende: borgmester Marius Andersen og viceborgmester, landsretssagfører Svanholm som repræsentanter for Ålborg kommune, konsul Gorm Bremmer fra Ålborg Handelsstandsforening, murermester Thomsen Støtt fra Ålborg Teknisk skole samt adjunkt Erik Sonne, købmand Ejnar Davidsen og konsul Sigurd Müller som repræsentanter for frihedsfondens lokal-komite i Ålborg.

Denne bestyrelse har konstitueret sig med konsul Sigurd Müller som formand og købmand Davidsen som kasserer.

Vedtægterne indeholder en formålsparagraf, hvori det hedder:

»Kollegiet, som for efterverdenen skal stå som et minde om frihedskampen, har til formål at være et hjem for unge af begge køn, der under fælles kollegieliv med kammerater fra alle samfundslag kan nå

frem til den samhørighedsfølelse, der er en betingelse for en sund udvikling af demokrati og frihed.«

Det siger sig selv, at faldne frihedskæmperes børn samt deltagere i frihedskampen har fortrinsret til de goder, et sådant kollegium byder på. Når engang frihedsfondens virksomhed ophører, vil kollegiet fortsætte som selvejende institution.

Foruden grunden, som kommunen har skænket, råder kollegiebestyrelsen i øjeblikket over kr. 700,000, og desuden er det hensigten at alle eventuelle fremtidige indtægter ved 4. maj-arrangementer i Ålborg skal tilflyde kollegiet.

Desuden håber man, at institutioner, firmaer og enkeltpersoner vil tegne sig for værelser à 5000 kr. Et sådant værelse skal opkaldes efter en falden frihedskæmper, og donatoren vil få indflydelse på værelsets anvendelse.

Elektro-installatørernes landsammenslutning »Protektor« har allerede skænket 10,000 kr. til to værelser. Pengene er givet i anledning af sammenslutningens 25 års jubilæum.

Det er foreløbig meningen at bygge et kollegium med 30 værelser samt efor- og portner-bolig, men grunden byder på udvidelsesmuligheder, som sikkert også vil blive udnyttet, idet Ålborg Teknisk skole har opgivet sit byggeri til fordel for 4. maj-projektet.

Der er således mulighed for, at Ålborg snart vil kunne rejse frihedskampens faldne et værdigt minde, som kan blive til gavn og glæde for efterslægten. Dette var jo også frihedskampens mål.

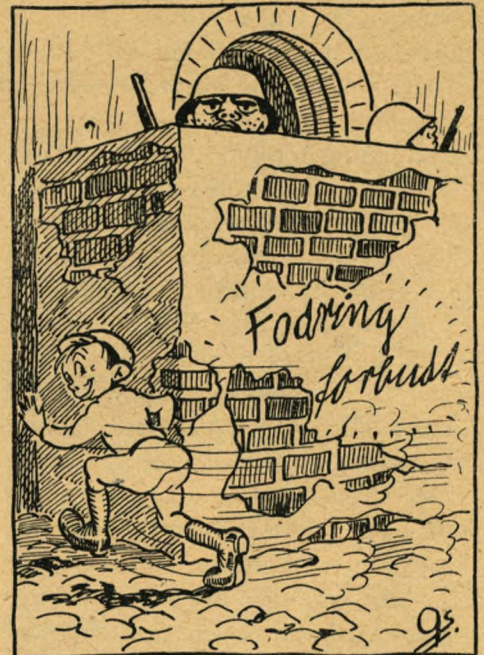
AED.

Smil fra besættelsen

— Jeg synes, De burde holde Dem for god til at sprøjte Vand paa de tyske Biler!
— Vand! Det er aldeles ikke Vand. Det er Petroleum.

Under Urolighederne i København byggede Tyskerne Barrikader til Vagtposterne foran de besatte Bygninger. Man saa kun en Hjælm og en Geværpipe over de saakaldte »Sandkasser«, og Vagtposterne lignede nærmest mærkelige Dyr i Bure.

En Morgen lykkedes det en Svajer at give konkret Udtryk for den samme Opfattelse.

Hvad Englænderne fandt:

Fundne effekter i Neuengamme II.

De nedenfor anførte navne m. v. er gengivet efter lister — udarbejdet af de engelske myndigheder i Tyskland — over de ved krigens slutning fundne værdisager fra Neuengamme. Første kolonne angiver det engelske registreringsnr. Anden kolonne angiver fangern. — som regel nummeret fra Neuengamme. Det bemærkes, at alle navne er medtaget, også i tilfælde, hvor den pågældende konvolut er tom eller ikke indeholder ting af pengeværdi.

Oplysning om, hvad der er i den enkelte konvolut, vil for københavnerne vedkommende ikke blive givet skriftligt. Telf. henvendelse kun til PA 9714.

Vi beder nu alle retsmæssige ejere til de fundne effekter (også arvinger) om at tilsende os meddelelse om nuværende adresse, fødselsdato, fangern., det engelske registreringsnummer samt fulde navn.

Adresse: Landsforeningen, Dr. Tværgade 7, Kbh. K.

C/B/E. fangenr.	efternavn, fornavn	født d.	andre oplysn.				
5/63/ 6	69582	Lorenzen, Thomas	3. 11. 17	7/17/15	69430	Ernst, John	15. 1. 15
7/ 1/18	69006	Sørensen, Harry	5. 9. 20	7/17/17	69124	Sørensen, Mogens	13. 7. 10
7/ 3/10	69396	Magnussen, Venner	6. 8. 24	7/17/20	69180	Sørensen, Kai	17. 1. 11
7/ 4/ 8	69059	Hansen, Svend	18. 8. 11	7/19/13	69388	Johnsen, Poul	3. 11. 19
7/ 4/ 9	69034	Phillipsen, Carl	4. 2. 12	7/18/14	69412	Hansen, Jens	30. 6. 12
7/ 4/14	69007	Sørensen, Magnus	27. 2. 21	7/21/ 4	69384	Møller-Christensen	19. 2. 23
7/ 4/18	69470	Petersen, Otto	30. 1. 25	7/21/20	69392	Jørgensen, Jørgen	9. 10. 24
7/ 5/ 5	69469	Rasmussen, Thor	12. 9. 03	7/22/11	69397	Gnatt, Leo	16. 1. 26
7/ 5/15	69420	Fog, Erik	27. 2. 24	7/22/12	69387	Jørgensen, Frede	14. 9. 19
7/ 5/18	69381	Lunddahl, Preben	12. 8. 11	7/22/16	69389	Jørgensen, Carl	10. 11. 23
7/ 6/ 5	69115	Eskelund, Frands	3. 12. 18	7/22/17	69172	Rasmussen, Norman	24. 6. 24
7/ 7/13	69221	Petersen, Holger	7. 4. 11	7/26/18	69106	Thompson, Jens	3. 8. 83
7/ 7/17	69054	Hansen, Marius	13. 5. 00	7/26/19	69505	Pedersen, Henry	2. 6. 93
7/ 7/18	69071	Christensen, Egon	23. 2. 06	7/27/ 6	69421	Jensen, Henry	1. 10. 19
7/ 8/ 4	69061	Hansen, Carlo	21. 2. 23	7/27/13	69103	Hauberg, Einar	27. 4. 10
7/ 8/10	69072	Ibel, Otto	21. 3. 91	7/29/ 6	69414	Jensen, Børge	27. 2. 23
7/ 8/13	69022	Nielsen, Henrik	12. 3. 03	7/29/13	69438	Olesen, Willy	26. 11. 20
7/ 8/14	69002	Thygesen, Valdemar	13. 2. 22	7/23/ 8	69174	Larsen, Frank	10. 12. 17
7/ 9/14	69111	Krogsh, Jørgen	30. 11. 01	7/23/ 9	69379	Larsen, Kjeld	30. 7. 22
7/ 9/15	69447	Danielsen, Gunnar	22. 9. 18	7/32/ 1	69508	Bendien-Pedersen, C.	1. 5. 03
7/ 9/17	69443	Olsen, Ernst	3. 8. 16	7/20/17	69027	Thygesen, Christian	12. 3. 92
7/12/ 2	69476	Stürup, Christian	1. 8. 09				
7/12/ 5	69415	Henriksen, Holger	3. 1. 09				
7/12/ 8	69501	Petersen, Børge	15. 10. 22				
7/12/11	69110	Mathiesen, Jørgen	9. 1. 99	7/21/ 3	71436	Nielsen, N. S.	2. 3. 23 (også nr. 141645)
7/12/13	69090	Christensen, Karl	8. 4. 03	7/ 2/11	73515	Sørensen, Wilhelm	3. 1. 20 (også nr. 142561)
7/12/19	69083	Dus, Evald	27. 10. 07	7/ 2/15	75488	Berg, Arnold G. H.	30. 11. 14
7/13/ 4	69032	Nielsen, Poul	1. 3. 17	7/ 4/ 2	78729	Jørgensen, Svend	11. 11. 10
7/13/ 9	69493	Hansen, Helge	29. 5. 22	7/23/13	78698	Jørgensen, Aage	30. 12. 12 (også nr. 142603 og 79365)
7/13/10	69132	Friis, Alfred	11. 5. 15	5/11/12	79364	Jølvig, Axel	10. 10. 18
7/13/11	69125	Hansen, Arne M.	12. 6. 06	5/11/17	79337	Muulgaard, Anders	6. 7. 18
7/13/17	69454	Hansen, Teke Kurt	4. 6. 11	7/ 2/ 1	79449	Olsen, Gunnar	17. 8. 26 (også nr. 142628)
7/14/ 2	69127	Gron, Martin	20. 5. 87	7/ 2/ 2	79414	Møller, Paul	3. 9. 01 (også nr. 141677)
7/14/ 3	69496	Rasmussen, Svend	3. 1. 21	7/ 2/ 4	79531	Ussing, Johan Chr.	4. 10. 06 (også nr. 142655)
7/14/ 5	69131	Elmgreen, Hjalte	15. 12. 85	7/ 2/ 8	79528	Thyssen, Svend A.	23. 9. 03 (også nr. 141780)
7/14/ 8	69463	Johansen, Ernst	9. 9. 14	7/ 2/14	79329	Hansen, Svend Helge	5. 11. 18 (også nr. 142591)
7/14/ 9	69139	Madsen, Madi	24. 8. 20	7/ 2/17	79327	Hansen, Otto	31. 3. 12 (også nr. 141602)
7/14/14	69119	Adolphsen, Christian	8. 4. 22	7/ 2/18	79525	Thaysen, Hans	13. 3. 14 (også nr. 151776)
7/15/15	69020	Madsen, Jakob	1. 7. 98	7/ 3/ 1	79402	Madsen, Mogens	22. 7. 23 (også nr. 141665)
7/15/16	69145	Gram, Viggo	19. 11. 08	7/ 3/18	79317	Hansen, Børge	4. 12. 25 (også nr. 142592)
7/15/17	69140	Hansen, Hugo	3. 4. 24	7/ 3/19	79422	Nielsen, A. N.	15. 3. 03 (også nr. 142619)
7/16/ 3	69159	Vierbek, Christian	17. 4. 20	7/ 4/ 1	79331	Hemmingsen, A. W.	26. 1. 15 (også nr. 141604)
7/16/ 4	69163	Carstensen, Hans	25. 9. 20	7/ 5/ 7	79334	Holm, Erik Sk.	15. 12. 21
7/16/ 5	69168	Jørgensen, Peter	16. 12. 13	7/ 5/16	79510	Sørensen, Gunnar	26. 3. 23
7/16/ 6	69169	Hansen, Oluf	3. 3. 16	7/ 6/ 3	79512	Sørensen, Knud	24. 7. 20
7/16/ 7	69166	Nielsen, Egon	7. 12. 22	7/ 7/ 1	79333	Henriksen, Karl	13. 1. 20
7/16/ 8	69207	Hansen, John	10. 1. 21	7/ 8/ 6	79324	Hansen, Karl	8. 6. 18 (også nr. 142588)
7/16/ 9	69158	Christensen, Aage	3. 4. 08	7/ 8/ 7	79358	Jensen, Viggo	11. 4. 10 (også nr. 142597)
7/16/11	69206	Andersen, Aksel	11. 7. 23	7/ 8/ 9	79365	Jørgensen, Aage	18. 2. 26 (også nr. 142599)
7/16/13	69123	Lings, Niels	25. 1. 97	7/ 8/18	79338	Jacobsen, Christian	4. 12. 92 (også nr. 141610)
7/16/19	69202	Petersen, Hans	1. 3. 16	7/10/ 6	79306	Formann, Julius	5. 7. 14 (også nr. 142577)
7/17/ 3	69182	Berndt, Julius	29. 4. 417	7/11/13	79362	Jensen, Købmann L.	24. 1. 04 (også nr. 142596)
7/17/ 4	69184	Hansen, Harry	25. 11. 90	7/11/15	79335	Holst, Olaf	12. 7. 05 (også nr. 141607)
7/17/ 5	69192	Petersen, Peter	18. 2. 09	7/12/18	79441	Nielsen-Larsen, G.	3. 2. 07 (også nr. 137848)
7/17/ 6	69193	Kvist, Heinrich	24. 2. 15	7/13/ 5	79328	Hansen, Paul Erik	11. 4. 24 (også nr. 142590)
7/17/ 7	69499	Sommer, Alfred	7. 1. 08	7/14/ 6	79456	Paulsen, Henry	9. 7. 03 (også nr. 142631)
7/17/14	69431	Byrge, Knud	15. 12. 14	7/14/18	79299	Enevoldsen, Svend	5. 2. 15 (også nr. 141578)

C/B/E.	fangenr.	efternavn, fornavne	født d.	andre oplysn.
7/14/19	79345	Jensen, Børge	21. 7. 15	
7/14/20	79359	Jensen, Willy B.	13. 4. 23	
7/15/ 5	79503	Skau, Albinus	8. 5. 09	(også nr. 142647)
7/17/ 1	79496	Rousing, Albert	7. 11. 18	(også nr. 141753)
7/17/ 2	79497	Rumald, Oluf	14. 4. 05	(også nr. 141754)
7/17/ 9	79505	Sørensen, Axel	10. 7. 23	
7/18/ 2	79404	Malcher, Paul	2. 3. 06	
7/20/ 3	79454	Olsson, Hilmar	10. 9. 14	(også nr. 142630)
7/21/17	79399	Lütken, Ejnar	2. 2. 17	(også nr. 142612)
7/22/13	79401	Madsen, Jørgen	13. 5. 14	(også nr. 142614)
7/22/14	79538	Winter-Tuig, Niels	7. 9. 18	(også nr. 141788)
7/22/15	79429	Nielsen, Ernst	17. 2. 25	(også nr. 142620)
7/22/18	79523	Staunstrup, Kjeld	20. 1. 20	(også nr. 142652)
7/23/ 4	79443	Nyegaard, E. Elliot	11. 9. 05	(også nr. 141703)
7/23/ 6	79381	Køster, Julius	25. 7. 03	(også nr. 141650)
7/27/ 4	79417	Mønsted, Hans	11. 9. 08	
7/27/12	79392	Laugesen, O. W.	7. 8. 22	
7/29/ 8	79305	Filtensborg, Arent	15. 8. 06	(også nr. 141585)
7/29/ 9	79459	Pedersen, Olav	18. 11. 20	(også nr. 141723)
7/29/17	79490	Richter, Erik	-9. 10. 21	
7/30/ 9	79535	Voss-Petersen, Helge	13. 1. 16	(også nr. 141786)
7/31/19	79495	Rossen, Peter C.	12. 2. 09	

80.000

7/ 3/ 8	80178	Petersen, Erik	21. 3. 20	(også nr. 142633)
7/ 3/ 9	80177	Petersen, Carl	7. 5. 09	(også nr. 142643)
7/14/ 4	80172	Clemensen, Jesper	18. 11. 18	(også nr. 142659)
7/16/ 2	80168	Pedersen, Carl	23. 12. 07	(også nr. 141724)
7/16/12	80171	Baath, V. L.	10. 10. 20	
7/22/ 1	80180	Mathiesen, L. J.	19. 6. 22	(også nr. 142615)
7/23/ 2	80152	Jensen, Fin	12. 3. 21	(også nr. 141624)

140.000

11/ 1/ 5	141594	Hals, Niels Chr.	12. 9. 18	
11/ 1/ 8	141542	Aarlev, John	3. 12. 23	
11/ 1/ 9	141600	Hansen, Hans Chr.	30. 11. 24	
11/ 1/10	141617	Jensen, Aksel	26. 4. 27	
11/ 1/11	141687	Nielsen, Børge E.	14. 8. 22	
11/ 1/13	141595	Hansen, J. U.	6. 8. 23	
11/ 1/14	141693	Nielsen, Johannes	4. 4. 04	
11/ 1/18	141662	Jensen, Erik	29. 10. 21	
11/ 1/19	14159	Gravensgaard, N. C.	24. 3. 18	
11/ 1/21	141706	Olesen, O. W.	10. 3. 02	
11/ 1/22	141624	Jensen, Finn	12. 3. 21	
11/ 1/23	141669	Mangaard, Robert	21. 10. 22	
11/ 1/24	141657	Larsen, Paul	14. 4. 11	
11/ 1/25	141715	Olsen, Sv. V.	5. 12. 18	
11/ 1/26	141710	Olsen, E. W.	12. 4. 21	
11/ 1/27	141772	Strøh-Christensen	27. 12. 19	
11/ 1/28	141778	Thomsen, Finn	3. 3. 20	
11/ 1/29	141771	Steengaard, John	1. 5. 20	
11/ 1/30	141766	Sørensen, St. S.	1. 5. 19	
11/ 1/33	141740	Poulsen, Poul S.	10. 7. 25	
11/ 1/34	141770	Sommer-Jensen A.	20. 8. 99	
11/ 1/35	141724	Petersen, Karl	23. 12. 07	
11/ 1/38	141722	Pedersen, Harald	22. 8. 14	
14/ 1/ 5	141717	Olsson, John	16. 9. 22	
14/ 1/10	141702	Nicolaysen, Frode	25. 8. 21	
14/ 1/13	141640	Jørgensen, S. A.	— — —	
14/ 1/14	141596	Hansen, Erik	21. 5. 19	
14/ 1/16	141781	Crabjerg, Karl	19. 11. 12	
14/ 1/17	141697	Nielsen, Otto	2. 6. 95	
14/ 1/20	141635	Jespersen, K. Y. W.	30: 4. 00	
14/ 2/ 2	141634	Jerveld, K. E.	31. 10. 19	
14/ 2/ 3	141714	Olsen, S. H.	25. 6. 04	
14/ 2/ 4	141582	Faerdig, Henn.	16. 11. 16	
5/37/15	141680	Møller, Olaf	4. 4. 16	
11/ 1/ 6	142615	Mathiesen, L. J.	19. 6. 22	
11/ 1/ 7	142586	Hansen, J. S. H.	19. 1. 16	
11/ 1/15	142558	Baath, V. L.	10. 10. 20	
11/ 1/20	142567	Busk, Svend	22. 1. 12	
11/ 1/31	142629	Olsen, S. A.	12. 12. 12	
11/ 1/32	142633	Petersen, E. T.	21. 3. 20	
11/ 1/36	142634	Petersen, Carl	7. 5. 09	
11/ 1/37	142618	Mortensen, Svend	20. 5. 20	
14/ 1/ 1	142559	Bang, Aage	10. 6. 88	
14/ 1/ 2	142554	Andersen, Peter	— — —	

14/ 1/ 4	142605	Kawa, Boris	11. 2. 25	
14/ 1/ 7	142623	Nielsen, J. F.	6. 1. 23	
14/ 1/12	142580	Hansen, A. E.	22. 1. 19	
14/ 1/15	142607	Larsen, Axel	20. 5. 14	
14/ 1/18	142063	Jørgensen, Aage	30. 12. 18	
14/ 2/ 5	142625	Christiansen, E. N.	6. 1. 11	
14/ 2/ 6	142576	Munk, K. E.	23. 11. 24	

Skamlingsbanken

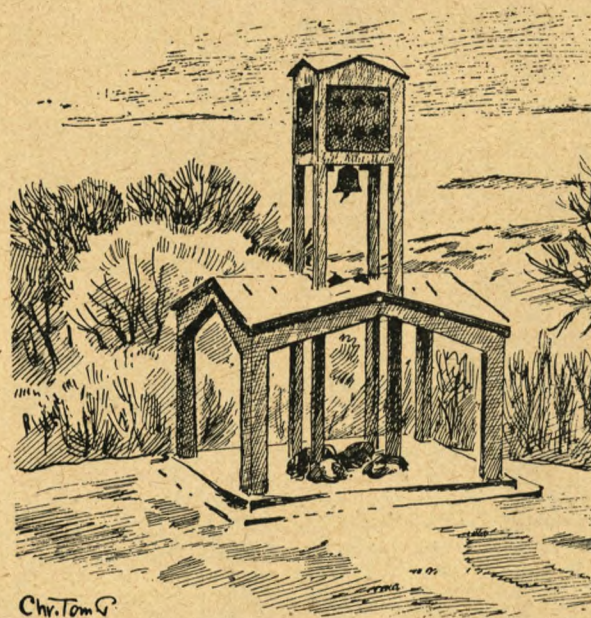
Skamling er blevet en attraktion rigere gennem klokke-tårnet, der er rejst heroppe som en hyldest til de 82 fra Sydjylland, der satte livet til i frihedskampen. Der har været nogen diskussion om tårnets udseende. Mange kan lide det, og måske lige så mange kan ikke lide det. Men alle kan være enige om at glæde sig over, at store skarer af ungdom stævner herhen og med stor interesse studerer mindetavlen gribende ord:

1940—45.

*En Uvejsapril
En Tordenaugust
Skjult Krig i civil
Aars Skimmel og Rust.*

*Ny Kim under Jord
Sejgt Foraar paa Vej
Fem Jernvintre hvor
April blev til Maj.*

*Summen af alt
I Ufredens Aar
Danske Mænd faldt
Danmark bestaar.*

Ekstraordinær generalforsamling i København

Debat om opløsning eller fortsættelse

Københavnsafdelingen af Landsforeningen af Besættelsestidens politiske Fanger holdt fredag den 21. januar ekstraordinær generalforsamling i det store auditorium i universitetsparken. Der var mødt henved 200 medlemmer.

Formanden, direktør Karl V. Jensen, bød velkommen, hvorefter fagforeningsformand Fritz Møller valgtes til dirigent.

Som første punkt skulle man efter indbydelsen have hørt 1. reservelæge Paul Thygesen, Odense, redegøre for resultaterne af lægeundersøgelsen ang. koncentrationslejrenes legemlige og psykiske eftervirkninger. Forudsætningen var imidlertid, at beretningen kunne være af fortrolig art, men da flere dagblade havde vist interesse for emnet, var der ikke store muligheder for at gennemføre ideen med at holde beretningen fortrolig. Derfor måtte den påtænkte beretning vente, til bearbejdelsen af undersøgelserne var helst færdig.

Man gik derefter over til forevisning af en gribende, tjekisk reportagefilm. Den idylliske harmoni fra domkirkens gudstjeneste afløstes brutalt af tyskernes hidtil uovertrufne voldshandlinger med bombardement af fredelige byer, indespærring i tusindvis af gode tjekiske kvinder, mænd og børn i fængsler og koncentrationslejre, henrettelser ved skydning på åben gade, udsultning i fangelejre og tilintetgørelse i gaskamre. Filmen, der byggede på autentiske krigsoptagelser, var i al sin gru fremragende filmisk arbejde. Den vil antagelig blive vist landet over under mottoet: glem ikke.

Den egentlige generalforsamling indledtes af formanden, der drog en sammenligning mellem situationen i FRIT DANMARK og i LANDSFORENINGEN. Der var i LANDSFORENINGEN ingen hensygnen af foreningen og intet frafald af medlemmer. I løbet af de 3 år, LANDSFORENINGEN havde bestået, havde der ialt været en afgang af 100 på grund af dødsfald eller kontingentrestancer. I københavnsafdelingen havde der i samme tidsrum været en afgang på ialt 36, deraf var de 32 slettet på grund af kontingentrestancer.

I bestyrelsen havde man indgående drøftet spørgsmålet om at ophæve foreningen. 2 var gået difinitivt ind for opløsning. Man ville nu gerne høre medlemmernes mening.

De fleste havde derefter ventet en varm debat, hvor man fra kommunisternes side var gået stærkt ind for, at LANDSFORENINGEN skulle fortsætte og antikommunisterne for ophævelse. Aftenens overraskelse blev derfor, at redaktør Helge Larsen med det samme tog ordet og anbefalede opløsning. Han sagde:

Jeg tror, at formanden bedømmer situationen for optimistisk. Når der har været stilhed indenfor LANDSFORENINGEN i de sidste måneder, er årsagen sikkert at finde i det forhold, at man har ventet på begravelsen. Vi har en mængde fælles interesser, og det vil vi blive ved med at have, men vi står nu på visse områder så langt fra hinanden, at vi må sige farvel til hinanden i fred og fordragelighed.

Som forholdene ligger, kan LANDSFORENINGEN fortsætte enten som en rent kommunistisk forening eller som en rent ikkekommunistisk forening, der efterhånden vil udvikle sig til en antikommunistisk forening, og begge dele er i strid mod foreningens program og de ideer, vi har kæmpet for.

Direktør Zachariassen: Det, der er anstødsstenen er, at kommunister har sat sig på de fleste af de ledende poster. Vil de trække sig tilbage, tror jeg, at vi udmærket kan føre foreningen videre (munterhed).

Læge Borghild Andersen: Kommunisterne har sikkert den bedste vidje til at føre en tværpolitisk linje, men de evner det ikke.

Redaktør Aa. Schoch fastslog, at vi fra starten havde været indstillet på, at foreningens arbejde var tidsbegrænset. De praktiske opgaver, vi havde stillet os, er nu løst og skal vi fortsætte, må det blive som en veteranforening, og den har ingen berettigelse. Der står nu engang en kamp mellem øst og vest, og det er givet, at den må skille.

Til at gennemføre tværpolitikken hører der en saglig diskussion. Under besættelsen drømte vi om, at det ville være muligt at føre en sådan.

Sidste punkt på dagsordenen var valg af 39 delegerede til landsmødet den 30. januar. Formanden anmodede de kandidater til valget, der ville gå ind for fortsættelse af LANDSFORENINGEN om at give sig til kende, men ingen meldte sig.

En vestjysk Gaardmand sad og læste i Avisen om det mislykkede Attentat paa Hitler. Pludselig ringede Telefonen, og da han tog den, blev der sagt:

— Nu er Svinet død.
— Naada, saa maa Krigen snart være forbi.

— Ja, det er nu fra Dyrslægen ...

En forstaaende Latter lød fra den anden Ende af Traaden.

Under Krigen sad en Aften et Selskab af Tyskere i en sydslesvigsk Krohave. De drak og skaaledede mangen Gang paa den kendte Bøn »Gott strafe England«, og hver Gang rejste de sig op med tysk Højtidelighed. Ved Siden af sad en Sonderjyde; han lod som ingenting. Til sidst blev Patrioterne fortørnede paa ham og gav sig til at skælde ham Bælgen fuld for hans »Mangel paa Patriotisme«. Sonderjyden hørte taalmodigt paa dem, hvorpaa han lige saa stille sagde: »Æ er ett saa religiøs«. — Derefter fik han Lov at sidde i Fred.

FRØSLEVKAMMERATER

dengang og nu.

VI SAD, FORDI VI VAR DANSKE

Jeg har et par gange rejst rundt i landet for at tale med kammeraterne og høre deres mening om foreningen og dens arbejde, skriver Frøslevforeningens formand, fabrikant V. Clemmensen. Det er ret interessant at træffe kammerater, man ikke har set siden kapitulationen. De daglige omgivelser og det daglige arbejde har til tider ganske forandret det billede, man i sin tid dannede sig af vedkommende. Jeg blev noget forbavset, da jeg i et af de smukkeste og kostbareste hjem, i et helt palæ, genfandt den lille beskedne mand, der altid var så inderlig snavset, men så uhyre flittig og hjælpsom dernede i Frøslev. En anden, som jeg uanmeldt opsøgte, var i sin tid den bedste cellekammerat, man i det hele taget kunne ønske sig. Han var så hjertelig og trofast, at det næsten grænsede til selvudslettelse, en så gavmild og god kammerat, at det næsten virkede pinligt. Da jeg nyligt talte med ham igen, havde han anlagt det typiske kommunale embedsvæsen, som åbenbart præger hans daglige gerning, en smule brøsig og overlegent. Fælles for såvel disse to som for næsten alle kammeraterne er det, at det kendte væsen igen kommer frem, når man drøfter fælles mindre fra fangetiden. De egenskaber, som stærkest prægede en mand under fangenskab, er som regel gemt langt bort i dagliglivet. Man kan vende sagen om og sige, at en mands daglige omgangskreds i reglen ikke er klar over, hvilke følelser og egenskaber, han i virkeligheden er i besiddelse af, når den sædvanlige staffage og det daglige virkefelt mangler. Tilsyneladende er den daglige tilværelse et stort teater, hvor hvert enkelt menneske forsøger at skjule sit virkelige jeg mest muligt. — Hos flere provinsboere mødte jeg den opfattelse, at foreningen Frøslev nærmest var en københavnsk forening, der ikke kunne have særlig interesse for provinsboerne. Selvfølgelig bor en stor del af foreningens medlemmer i København og omegn, men cirka halvdelen af medlemmerne er provinsboere, og det er netop bestyrelsens mening at fordele sammenkomster og udflugter ligeligt mellem København og provinsen. Der er ingen tvivl om, at det vil være værdifuldt at mødes med kammerater fra hele landet nogle få gange om året for at opfriske minderne og kammeratskabet og måske derved bidrage til, at de bedste egenskaber i os ikke helt forsvinder. Det er jo netop

kammeratskabet, langt mere end underholdningerne, der bør præge og har præget Frøslev foreningens sammenkomster. Heldigvis er det indtil nu også fuldstændigt lykkedes at undgå politisk indblanding i foreningens arbejde, og der er ingen tvivl om, at denne linie stadig må holdes.

Efter min mening kan man ikke kalde besættelsestidens internerede i almindelighed for »politiske fanger«. Langt de fleste af os blev jo arresteret, fordi vi var og følte os danske, og fordi vi, uden hensyn til politisk overbevisning, hver på sin måde kæmpede mod Danmarks undertrykkere. Lad foreningen blive et samlingssted for folk af alle klasser, der dog har det til fælles, at vi er og bliver danske, hvad der end sker. Selvfølgelig vil der altid være enkelte, der på en eller anden måde sætter sig ud over kammeratskabet, eller som er blevet for selvglade og opslugte af hverdagen til at ville mænge sig med de i sin tid påtvungne kammerater. Lad kun disse mennesker forsvinde fra vor horisont, dem har vi ikke brug for, men lad os andre vedligeholde det kammeratskab og de idealer længst muligt, som måske kan danne spiren til en bedre forståelse og agtelse for hinanden trods sociale og politiske forskelligheder. Lad os forsøge at vise os selv og alle andre, at i vor forening er ingen for fin og ingen for fattig til at være med i det kammeratskab, som besættelsestiden skabte i den fælles kamp for Danmark. Idet bestyrelsen udtaler håbet om, at foreningen må vokse sig større og stærkere i den kommende tid, ønsker vi alle tidligere fangekammerater et godt nytår.

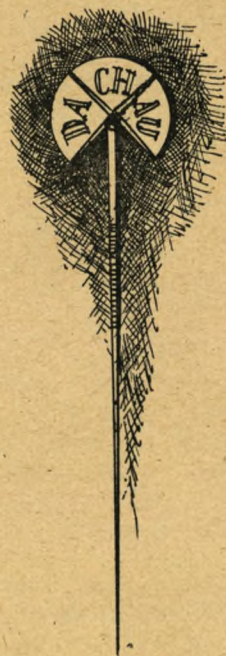
Tur til sommer!

Frøslev-foreningen

Bestyrelsen har planlagt en stor fælles udflugt, der vil strække sig over to dage, lørdag og søndag, i lighed med turen til Sønderjylland. Udflugten vil finde sted før ferietidens begyndelse, men vi vil endnu ikke røbe udflugtens bestemmelsessted, men der er ingen tvivl om, at det bliver en interessant og morsom tur.

Dachau-kammeraternes symbolske emblem

Som en af de få fangeklubber møder Dachau fangeforeningen med sit eget smukke emblem, fremstillet i sølv. Det er tegnet af arkitekt O. V. Brøbech, M. A. A. Hakket i Emblemet symboliserer det hak i tilværelsen som opholdet i tysk fangelejr kom til at betyde.

Under Besættelsen havde en Tysker lært sig lidt af det Danske. En Regnvejrsgled han i det fedtede Føre og faldt saa lang han var i Gaden Snavs.

— Skidt Føre, bemærkede han til en Forbipasserende.

— Rigtigt, men I har jo selv valgt ham, lød det omgaaende Svar.

Pigtraad

Organ for
KAMMERATERNES HJÆLPEFOND OG
LANDSFORENINGEN AF
BESÆTTELSESTIDENS
POLITISKE FANGER

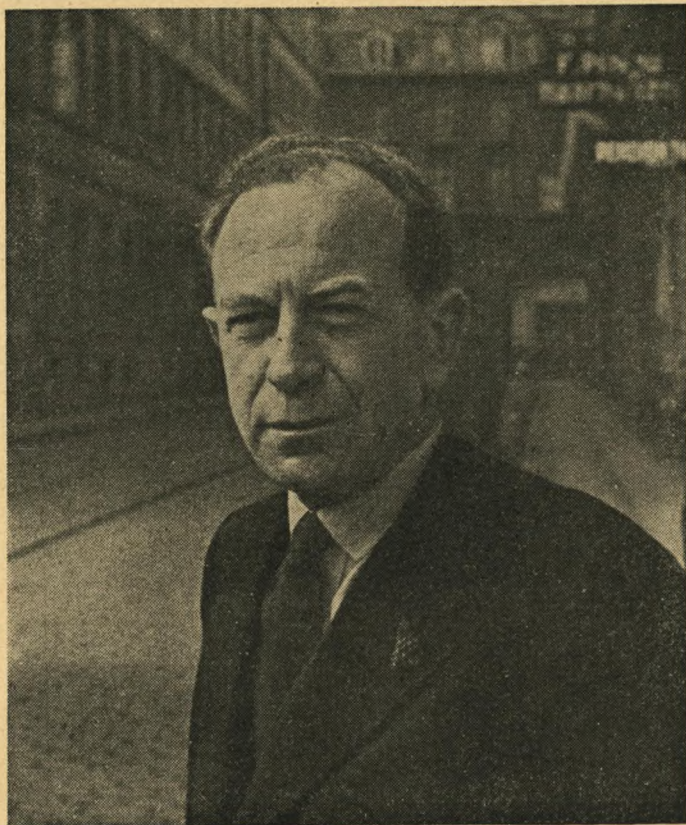
Redaktør:
Johs. Fosmark, Slagelsegade 9. 2., Øbro 8537.

Forretningsfører:
H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137 Charl., Ord. 5075.

Tryk:
Hak Jørgensen, Sturlasgade 14, Kbhvn. S.

Delegeretmøde med en kort, men klar dagsorden

Opløsning vedtaget med stort flertal

Landsforeningens formand, redaktør Aage Schoch

Det længe ventede og med spænding imødesete delegeretmøde i landsforeningen holdtes i rigsdagens fællessal søndag den 30. januar.

Der kunne ialt møde 77 delegerede, og retten til at sende delegerede var benyttet i så stor udstrækning, at der mødte 68. Desuden var enkelte gæster tilstede.

Formanden, redaktør Aage Schoch, åbnede mødet kl. 10. Indledende meddelte han, at det indsamlede beløb til frihedsmuseet

nu var oppe på mellem 5 og 600.000 kr. — et anseligt beløb. Fangekammerater, der ligger inde med visse ting, der belyser frihedskampen, anmodes om at lade høre fra sig.

Landsforeningen havde fra starten en række opgaver af ren faglig og saglig natur, men vi var også ved starten enige om, at det ikke drejede sig om en evighedsforening. De opgaver, der er tilbage, behøver ikke nogen samlet organisation. Det havde været naturligt, at vi fortsatte en tid endnu, hvis ikke de ideologiske modsætninger var blevet skærpet. Lustgartenmødet og Axel Larsens berømte tale fra i fjor har bevirket, at vi er kommet ud af den tågebanke, hvor vi dårligt kunne se hinanden.

Vi står nu overfor opløsningen af den sidste af de større organisationer, der havde sit udspring i besættelsestiden.

Nu må hver især arbejde videre indenfor det parti, hvor han kan føle sig hjemme. Vi skilles med fuld respekt for hinandens synspunkter, men vi står nu så langt fra hinanden, at vi ikke kan råbe hinanden op.

Sekretær Aage Christensen: Det ømme punkt m. h. t. opløsning af landsforeningen er, at vi står overfor at skulle løse en række sociale opgaver. Det er først nu, folk kommer hjem fra tuberkulosesanatorierne; de skal nu igang med et erhverv, og dette volder ofte store vanskeligheder. Vi burde også hjælpe de nerverenedbrudte. Vi har gjort et stort arbejde for at fremskaffe de fundne vielsesringe og ure fra koncentrationslejrene. Vi har gjort gældende, at når nationaliteten er fastslået, må der ske udlevering til det pågældende lands udenrigsministerium.

Det er vort håb, at momumentet ved Helligåndskirken vil kunne afsløres den 29. august. Det var planen at fremskaffe en norsk klæbersten til den øverste skål, men da dette ikke er lykkedes, vil en bornholmsk sten blive anvendt i stedet.

Vi har ikke levet forgæves. Vi har hjulpet kammerater, der ellers ikke var blevet hjulpet.

Thomassen, Århus, anbefalede at fortsætte landsforeningen.

Axel Larsen: Det er muligt, og det er forsvarligt at opløse.

Schlanbusch, Vejle: Opløser vi foreningen, må det ske med værdighed. Man har indtryk af, at det ofte for frihedsfonden synes vigtigere at skabe momumenter og kollegier end at hjælpe, hvor hjælpen er nødvendig.

Endvidere havde følgende ordet: Arne Thyssen, P. Schultz, Paul Thygesen, Rudolf Larsen, Jarnar, Ths. Christensen, Kaj V. Dahl, Karl V. Jensen og Johs. Loft.

Mødet afsluttedes med følgende udtalelse, formuleret af Aage Christensen:

Landsmødet vedtager at opløse landsforeningen af besættelsestidens politiske fanger og indkalde til nyt landsmøde til endelig stadfæstelse af denne beslutning i maj i år i Fredericia.

Det henstilles indtrængende til alle afdelingerne at opkræve kontingent for 1. halvår 1949 og omgående indsende det til landsforeningen for at sikre sekretariatets drift til 1. juni 1949.

Et Aarstid efter Besættelsen hed det sig, at en engelsk Spion var blevet paagrebet i Helsingør. Han optraadte i reglementeret tysk Uniform, men blev straks gennemskuet, fordi han ikke havde en Pakke Levnedsmidler under Armen.

De fås endnu —

Gerda Ploug Sarp: „Kvinder i Bur” (med de dejlige billeder). Pris Kr. 12,50. Skriv til Gerda Ploug Sarp, Ryvangs Alle 65, Hellerup.

Marianne Ibsen, alias Rigmor Dokker: „Trodsig Sang”. Pris Kr. 5,00. Skriv til Rigmor Dokker, c/o Kommandantskabet, Flygtningelejren, Oksbøl.

Ellen Marx: „Husker I —?” Vestre og Frøslevminder. Pris Kr. 5,00. Skriv til Ellen Marx, Refnæsgade 48, København N.

Udrensede dommere.

Kampagnen for at demokratisere det polske retsvæsen har givet til resultat, at 103 dommere og statsadvokater er blevet pensionerede eller afskedigede.

Tavse fangelejre.

På grundlag af oplysninger, som 730 hjemvendte krigsfanger fra Hessen har fortalt, har man hidtil kunnet fastslå tilstedeværelsen af 12 »tavse« krigsfangelejre i Sovjetrusland, meddeler det officielle tyske pressebureau DPD. Det drejer sig om lejre, hvor krigsfangerne ikke har lov til at skrive hjem. Det samlede antal af tavse krigsfange-lejre i Rusland antages dog at være betydelig højere, efter hvad krigsfange-udvalget i enkeltlandenes råd i Stuttgart oplyste over for pressen. Udvalget meddelte endvidere, at der den 23. 12. 1948 har været mindst 350.000 tyske krigsfanger i russisk fangenskab.

Dachau-klubben

Klubben afholder sin årlige generalforsamling lørdag d. 26. febr. kl. 19,30 i café »Tre Hjørner«s selskabslokaler, Rørholmegade 2¹, Ø med følgende dagsorden:

Beretning — Protokol — Regnskab — Valg

Ved et efterfølgende kammeratligt samvær vil der blive forevist en film.

p. k. v. „Skrædderen”

De fundne effekter

På siderne 21 og 22 afslutter vi denne gang fortegnelsen over de effekter, som englænderne har fundet i Neuengamme.

Københavnerne kan ved telefonisk henvendelse til landsforeningens kontor Palæ 9714, få oplysning om, hvad der er fundet. Alle andre bedes skrive,

Når ejermændene har tilkendegivet sig, vil der blive rettet henvendelse til englænderne med anmodning om udlevering.

Artikler og meddelelser

der ønskes bragt i marts-nummeret, skal være redaktionen i hænde inden den 1. marts.

Adressen er:

Slagelsegade 9², København Ø.

Deltagerne i landsmødet samledes i rigsdagens fællessal

Ved en afsked

De tyske flygtninge siger tak til Danmark

De sidste tyske flygtninge har nu forladt Danmark.

Dermed er et interessant kapitel af den nyere danmarkshistorie afsluttet.

220.000 mennesker bragt herop af okkupationsmagten, tvangsmæssig beslaglæggelse af henved 2000 danske skoler, hoteller, forsamlingshuse o. l. var starten.

Flygtningene samledes senere i lejre fra 36.000 til nogle få hundrede i tallet.

For hele det danske samfund betød flygtningenes tilstedeværelse en hård økonomisk belastning, men alle var enige om at så længe de var her skulle de have en menneskelig behandling.

Gennem sociale og kulturelle foranstaltninger i lejrene sørgede den danske stat for en menneskeværdig tilværelse.

Kun på eet punkt mødte flygtningenes ønsker afslag, nemlig med at ophæve lejrenes afspærringer.

3—4 år i isolering var naturligvis ikke nogen spændende tilværelse, men skulle vi gøre os håb om at slippe af med flygtningene, måtte vi holde dem samlede i lejre, så de til enhver tid var klar til afrejse.

Gennem udenrigsministeriet har der været ført talrige forhandlinger, og det har været nødvendigt gang på gang at gøre opmærksom på, at Danmark gennem flygtningeforsorgen ydede en stor, men ofte upåskønnet indsats med at løse en efterkrigsopgave, samt at det ville være urimeligt at pålægge os opgaver på ubegrænset tid.

Når det i den grad trak i langdrag med at komme af med flygtningene som til-

fældet var, skyldtes det for en stor del, at der ikke noget sted i Tyskland var boligforhold, der gjorde det forsvarligt at pålægge befolkningen nye byrder af uønsket invasion.

Midt i al den surmulen, der var hos mange flygtninge, var der dog også af og til røster, der udtrykte tak og taknemmelighed for Danmarks omsorg og forsorg for dem gennem udlændighedsårene. Nu ved afrejsen foreligger der således en del hilsener og breve, af hvilke vi her skal gengive enkelte.

»Nu har vel snart alle flygtninge forladt Danmark. Det er en stor lettelse for Deres folk. Mine søstre, kusiner og jeg forlader det gæstfrie land med en dyb tak for alt det gode, som vi har modtaget her. Måtte Gud velsigne Deres folk for al den godhed, vi har modtaget!«

»Vi vil altid tænke tilbage på tiden i Danmark med tak, vi er også taknemmelige for fangenskabets — som var nødvendigt — og vil også gerne sige tak for dem, der har glemt at takke, eller som ikke kunne indse, at de havde noget at takke for. Måtte Danmark blive forskånet for det, som kom over os!«

Hvordan vil det gå os åndeligt?

»Ja — så skal vi tilbage til Tyskland, vort fattige, dybt forpinte hjemland, som har så megen skønhed, og som er i stand til at frembringe så meget godt i gode tider. Ja, mon vi igen kan komme til at leve? I det ydre kan det blive vanskeligt nok, og hvordan vil det gå åndeligt? Måtte blot fremtiden ikke blive alt for hård for os! Alt det gode, vi har oplevet her, det tror jeg, jeg vil kunne takke dybere, hjerteligere og varmere for derovre i friheden end her under fangenskabets tryk — —«

»Daglig varmes mit hjerte, når jeg tænker på alt det gode, som vi har her i Danmark: husly, varme, mad, sikkerhed og endnu så meget — fra håndsæbe til adventskrans og juletræ, og denne tak vil jeg gerne bringe en dansk, inden vi skal rejse. Gud velsigne Danmark og Danmarks konge for al den godhed, som vi har modtaget her. Jeg vil altid tænke på dette land i taknemmelighed i min bøn.«

»I Danmark vil det store sjælesørgerarbejde, som blev øvet i flygtningelejrene, snart være forbi. Jeg kan dog ikke holde jul i år uden at tænke på de tre år, som jeg tilbragte i danske flygtningelejre, og takke for de rige, uforglemmelige timer, som hjalp over meget svært.«

Et møde mellem øst og vest

Krigsfangeseekretær Chr. Christiansen har afsluttet et arbejde blandt tyske krigsfanger i Ægypten.

Den sidste hjemtransport omfattede 1250 mand, der ankom til banegården i Hamburg kort før jul.

De havde af englænderne fået et battleddress, nye støvler og de slæbte på store pakker med levnedsmidler og tøj til deres kære. På banegården i Hamburg traf de et hold fanger på 38 mand, der kom fra russisk fangenskab. De havde sækkelærred viklet om benene som sko og var klædt i pjalter. Endvidere var de udhungrede. Jeg tør sige, at vore folk på dette tidspunkt forstod, hvor lykkelige de måtte være over, at de var kommet i engelsk fangenskab, slutter Chr. Christiansen sin beretning.

Ingen dybere anger, men forurettelse

Hvordan går det med landssvigernes tilbagevenden til samfundet efter udstået straf?

Dette spørgsmål har været stillet til afdelingsinspektør i fængselsvæsenets forsorgskontor P. Ammundsen, der bl. a. svarer:

— Nogen dybere erkendelse af anger spores vel næppe. Derimod har jeg i de sidste måneder mærket en betydelig opblussen af en forurettelsesfølelse, som stimuleres ved den stadige uro, der er om forskellige forhold, der har været omtalt i dagspressen, f. eks. den ved en højesteretsdom ændrede praksis i sagerne mod eleverne på Schalburgskolen, der nu bliver frikendt og får udbetalt erstatning, Leifer-sagen, diskussionen om den i den seneste tid fremkomne litteratur (Gad og Forchhammers »Myter og Fakta«, højesteretssagfører H. H. Bruuns bog om Knutzen o. s. v.), den stadig standende strid om holdbarheden af at give love med tilbagevirkende kraft, ikke mindst efter at Danmark har tilsluttet sig UN's komité for menneskerettigheder i dette spørgsmål o. s. v. En af årsagerne er måske også, at der mellem de i det sidste år løsladte er et forholdsvis større antal intellektuelle folk, som tænker mere over problemerne, og som har vanskeligere ved at affinde sig med, at der intet ansvar for besættelsestidens politik er blevet placeret på politikerne!

De tyske landeveje har gennem lange perioder været præget af denne tragiske realitet: Familier ruller fra sted til sted. De tyske flygtninge i Danmark blev befriet for denne forfærdelige omflakken.

De sidste 24 timer

Dagbogsblade fra en uforglemmelig tid

Vi glemmer aldrig »Organisation Totenkopf«

Mange dagbøger er ført, også indenfor det »elektriske hegn«. Her er en af dem — magister Olav Dalgards notater fra de dramatiske sidste 24 timer, da de danske og norske fanger i den berygtede Sachsenhausen lejr ventede på befrielsen.

De sidste 24 timer.

»Medio marts!«

Af magister Olav Dalgard, Oslo.

Vogt dig for medio marts! — Vi er blevet svært overtroiske på det sidste. Vi har tipset, vi har talt på knapperne, ja, mange har været faste gæster hos lejrens professionelle spåmænd: hvad skal der blive af os, når russerne rykker frem, og SS-mændene bliver hysteriske? Det er nu halvanden måned siden, de lavede deres første rædselsuge, da de midt om natten tog de »konspirerende« russiske officerer og de engelske soldater, som var kastet ned som terrorister i Vest-Norge, og skød dem. Det var dengang, da dødslisterne på een dag talte 1500 navne. — Da vidste vi, at der også snart måtte ske noget med os. Nordmænd bliver ganske vist ikke gassede. Vi er jo »arier« og går med langt hår ligesom herrefolket. Men hvem kan vide, hvornår russerne kommer?

Rygter eller —?

Længe har rygterne svirret. Først var der Buchenwald, 25 mil at gå, hyggeligt perspektiv. Så kom der

en dag besked om, at vi skulle til det fæle Bergen-Belsen. Vort civiltøj sendes dertil. Men vi bliver. Alle nordmænd samles fra udekommandoerne. Der er noget i gære med os, men hvad? Rygterne fra før jul, at svenskerne skulle have fået lov til at bytte os med tyske fanger i Sverige, lo vi af. Nej, vi kendte vore bødler for godt til det. Himmler giver ikke godvilligt sit bytte fra sig.

Men så tog rygten pludselig fast form igen: Vi skulle samles ved Hamburg til videre transport nordpå. En forholdsvis velvillig SS-mand havde sagt det til vor tillidsmand. Vi skulle rejse med første tog fra lejren. Men der kom selvfølgelig aldrig noget tog. Der er kaos i transportvæsenet. Måske skal vi gå. Vi går gerne, når bare det er mod nord. Sikkert forlydende: Vi skal være ude af lejren til 15. marts. Og så for et par dage siden: Svenske busser skal hente os til Neuengamme ved Hamburg! Kunne det være muligt? Å nej, ingen tør tro det, det er kun ønskedrømme, fostret af en eller andet forvirret hjerne ...

Kan det være muligt?

Nu er det medio marts. Nu står vi her på den store appelplads med fuld oppakning. Er underet ved at ske? De andre fanger stirrer på os med store spørgende øjne. Hvad er der med disse nordmænd? Hvorfor har de altid fået fine danske Røde Kors-pakker fremfor alle andre? Hvorfor skal de hentes i fine busser? Vi hører deres stumme spørgsmål, og vi mærker deres angst. Vi vinker til nogle af vore strømpestoppere og siger: I kommer også snart efter. Men de ryster blot sørgmodigt på hovedet. De ved, at de ikke er »arier«. De ved, at de ikke har noget Røde Kors, som våger over dem. Men de ved også: Det er vore brødre, som kæmper ved Küstrin og Frankfurt. Det er os, der må bløde ...

Vi bliver talt for gud ved hvilken gang. Lejrchefen skrider forbi, han skal se, om vi har fået rene klæder og har pudset støvlerne. Det er nogle dage siden, han gav besked om det. Vi lo godt indvendig dengang — så fæle, som vi har gået her, år efter år. Nu skal vi nok være mønsterfanger. Grev Bernadotte skal få at se, at det er en sort løgn, det som har stået i svenske aviser om de tyske fangelejre. Vi føler os på usikker is. Det var meget bedre, dengang vi blev hundset sammen med ukrainere, polakker og andet »pak«. Nu kommer også selve kommandanten. Han giver en ordre. Den går ud på, at ingen må rømme busserne. Herregud, tænk rømme fra Røde Kors-busser! Men hvad bliver der af dem? Vi har allerede stået tre timer nu. Alligevel, vi står gerne nogle timer endnu i dag. Ja, vi står gerne hele dagen og natten med, bare vi kan komme bort ...

Kommer redningen for sent?

Klokken 12 er der luftalarm. Det tager vi ikke højtideligt. Det har tværtimod været vor kæreste underholdning i det sidste år — de blanke amerikanske flyvere, der skinner som glas oppe i skyerne. De har aldrig bombet os. Vi ved, at vor lejr er afmærket med en rød ring på de allierede flyvekort. Noget beskyttelsesrum har vi heller ikke. Nu er vi spændt på, om vi endnu en gang skal komme ind i barakken. Men nej, vi er færdige med den. Vi er nu udskrevet fra lejren Sachsenhausen. Og bevidstheden om det fylder os med en tindrende spænding. Færdig — færdig med disse forhadte sale, hvor vi år efter år har været pakket sammen som kaniner i et bur. Antiluftskytset knitrer. Det svære skyts sætter ind. Det er alvor nu.

Vi får ordre til at søge ly i badet. Vi kaster os ned på gulvet. Nogle finder kortstakken frem, andre tager sig en blund. Da lyder der pludselig en intens hvislen over vore hoveder, efterfulgt af et dumpt drøn. Vi spidser øren. Barakken skælver under os. De bomber! Er det vore krigsvigtige virksomheder? Er det vor tur i dag? For et halvt år siden tog de Heinkel-fabrikkerne, som ligger nogle kilometer borte. Det var fælt. Men nordmændene var heldige — som sædvanlig. En ny hvislelyd — meget stærkere end før. Drønet er så voldsomt, at vi instinktivt dukker os. Nogle, som har været i Berlin under storbombardementerne der, begynder at tale sagte og nervøst om det, der sker. Et par af dem har fået bombeskrækken i sig, de lægger sig fladt ned på gulvet og tier. Så kommer der en ny bølge. Hvert femte minut kommer den igen. Det er, som om flyverne styrter lodret ned over hovederne på os, luftskytset forplanter sig ind i vore øren; hver gang tænker vi: Næste bombe kan falde her. Skal det virkelig gå sådan, at vi bliver bombet den sidste dag, vi er her?

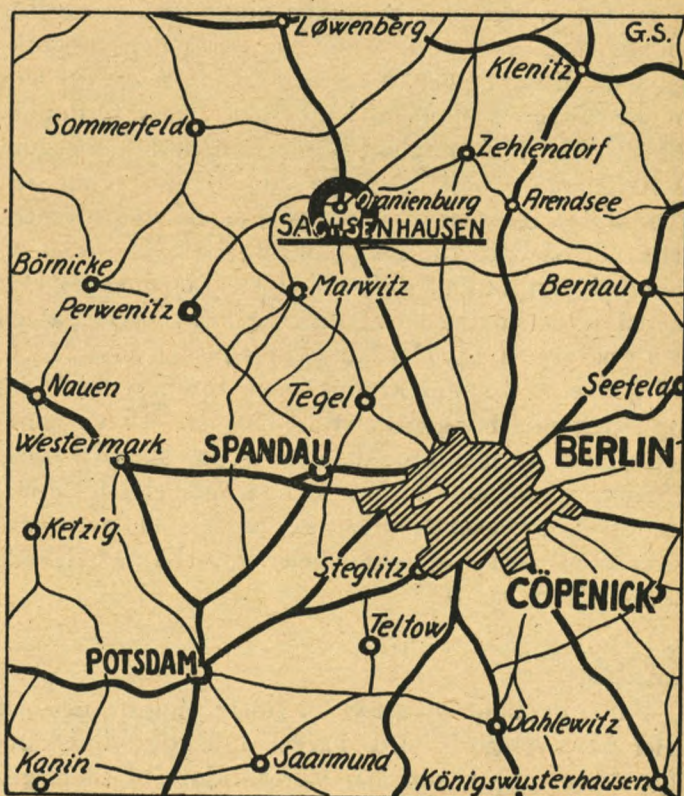
Oranienburg bombes!

Vi ser røgskyer stige op lige bag ved os, de hvirvler op i vældige søjler, de skygger for solen, så der bliver mørkt omkring os. Men vi antager nu, at det er byen Oranienburg, som får det. Byen ligger tæt op mod lejren, vi har ofte snakket med pigerne i baggårdene, små rødmossede Ukraine-piger, der arbejder på ballonfabrikken; russerne har beredvilligt oversat gutternes kluntede forsøg på at få en flirt i stand gennem pigtråds-spærringen i de lange aftentimer, hvor vagtposterne også begyndte at blive mennesker. — Vi tænker nu på disse blide Ukraine-piger. Måske er deres fabrik ramt, måske er de døde allesammen. Flyverne hvirvler omkring os, de bliver ligesom hidsigere og hidsigere, jo mere ødelæggelsens vederstyggelighed skrider frem. Det er klart, hele byen skal lægges i grus.

Da er der een, der siger: Nu er der nok ikke meget tilbage af vore busser! Og så husker vi pludselig på, at en har fortalt, at bussernestod på torvet og fik benzin fyldt på. Før troede vi det ikke, nu tror vi alle med eet på det — det er klart, at busserne er bombet. Ak og ve, vogt dig for medio marts!

Bølgerne fortsætter uafbrudt i over en time. Så er det endelig ovre. Vi bliver kommanderet ud på pladsen. Det ryger og brænder i en halvcirkel omkring os. Et par steder slikker flammerne grådigt op mod himmelen. Jo, jo, vore allierede kan deres sager. Og påny føler vi stærkere end nogensinde før: Krigen går mod sin afslutning. Heksedansen har nået klimaks. Snart er vi fri, fri, fri! Men vore busser, dem ser vi ikke noget til. Vi står og står. Klokken viser 6 på det store tårnur. Nu har vi stået her i 10 timer.

Så begynder sirenerne at hyle igen. Findes der mere sørgmodig klang i verden? Fuld alarm på een gang. I løb går det ind på badet igen. Nu er vi så udasede og trætte af at stå, at vi lægger os fladt ned på gulv og bænke. Det drøner nede i byen. Men de bomber ikke nu. Det er tidsindstillede bomber, der nu gør deres værk. Flyverne er vel blot ude for at se, om det er fuldbragt. Kammeraterne sover og snorker i kor. Vor gamle natmusik. Hvordan skal vi kunne sove uden den, når tiden kommer? Hvordan bliver det at komme hjem igen? Tankerne svirrer — busserne, busserne er brændt, vi er helt sikre på det nu. Så skulle vi opleve også den skuffelse, ovenpå alt det andet. Timerne går. Lysene slukkes i barakkerne omkring os. Kun husvag-

Arbejdskommando. Tegning af Per Ulrich, (Sachsenhausen)

terne tosser omkring. Tyske forbrydere, som agerer militær.

Heraus! Los!

Klokken passerer 10, 11, 12. Så rives døren op af en husvagt. — Heraus, skriger han. Los! Los! De forhadte gloser er ikke så bitre at høre som før. Opstilling efter alfabetet! Hvad? Skal vi alligevel komme bort? Det ser virkelig sådan ud på SS-mandens udtryk.

Så bliver der pause igen. Vi får tid til at betragte ildskuespillet omkring os. Den store plads er fuldt oplyst af brandskæret. Det knitrer og syder overalt derovre. Det nytter ikke at slukke noget der. — Og for sidste gang læser vi de 8 bud, som er malet på barak-gavlene: Es gibt einen Weg zur Freiheit. Seine Meilensteine heißen: Gehorsam, Sauberkeit, Fleiss, Ordnung, Ehrlichkeit, Nüchternheit, Opfersinn und Liebe zum Vaterland! — Åh, latterlige camouflage for alt det, der her er foregået af bundløs grusomhed og råhed. Her har SS-bødderne gået omkring i årevis, brølet og hundset, skudt til måls efter hjælpeløse mennesker. Her nedskød de hundreder af russiske krigsfanger på een nat i oktober 1941. Her har vi hørt piskens suse 25, 50, 75 gange mod nøgne kroppe, mens ofrene ynkede sig og skreg eller tav ganske stille. Her har vi set mennesker blive hængt, fordi de stjal et par skosåler, eller forsøgte at rømme fra dette skinbarlige helvede på jorden. Her har vi set de ungarnske jøder, som havde vandret 50 mil, stå som hvide skeletter, mens de hviskede til os: Vand, vand!

Farvell!

Nu er det slut. Nu ser vi for sidste gang denne sorte plet på Tysklands jord. Farvel, ludende, vindskæve fyrrekroner — I, som har været vidner til så megen

angst og pine og satanisk sadisme. Farvel, du forhadte kommandantbolig, og du, jernansigt på toppen, som har peget på os morgen, middag og aften med dit maskingevær. Farvel, giftgrønne barakker — farvel, krematoriepibe — så skulle du alligevel ikke få os!

På slaget halv eet hører vi biler køre op udenfor murene. Er det virkelig vore busser? Jo, der er ingen tvivl mere. Vi opdeles i grupper på 30. En åndeløs spænding griber os. Jernporten med sit tåbelige: Arbeit macht frei! åbner sig sagte. Vi skimter noget hvidt, og et svensk flag, og hører en stemme råbe noget. Kammeraterne ler; hvad var det, han sagde? »Jäkler annamme!« det var en sæk, som faldt ned fra taget. Og nu rører der sig noget godt i os. I disse sekunder vender vi faktisk tilbage til livet. Vi har med nogle få skridt tilbagelagt skellet mellem barbari og civilisation, mellem død og liv. Vi stirrer på de svenske ansigter, som ligner vore egne så meget. Vi lytter begærligt til hvert ord, de siger — det lyder som den lifligste musik.

Mod nord!

Nogle minutter efter er vi på vej mod nord. Vi sidder tæt sammen. Men alligevel, hvilken forskel fra den gang, vi kom fra Stettin i en kreaturvogn, indespærret et helt døgn uden lys og luft, ja, uden så meget som en bøtte til at forrette vor nødtørft i.

Efter en times kørsel holder vi rast. En lotte kommer ind og siger: Er der nogen, der er rejsesyge her? — Dyb stilhed. For første gang for år og dag siden taler en kvinde til os. Vi stirrer som hypnotiserede på hende. Er det sådan en kvinde er? ... Et underligt fremmedartet væsen! Det er ikke til at tro. Det må være en drøm, dette her. Så lyder en bred oslo-stemme: Vi e'kke vant til å bli spørt om slikt, vi! Og den forknytte stemning udløser sig i et latterbrøl.

Lotten står lidt og betragter os. Hun synes vist, at vi er rare. Ja, måske er vi blevet rare i disse år ... Men hvor gerne ville vi ikke have givet denne kvinde en omfavnelser og hvisket vore hemmeligheder til hende, om savn og endeløs længsel.

Og så kører vi videre mod nord. Foreløbig kun til en ny lejr. Men det går mod nord, og det er hovedsagen. Chaufføren fortæller os, hvad grev Bernadotte har sagt: Vi må tage det tålmodigt! Det forstår vi så inderlig godt. Det er med fiduser — eller pænere sagt, med fint diplomati, at dette under har kunnet ske.

De hvide busser

Gennem hærgede lande
gennem fortvivelse, død
kører de hvide busser
at frelse danske fra nød.

Intet kan standse den skare,
som under barmhjertigheds tegn
kæmper en kamp for at hjælpe
kammerater bag pigtrådens hegn.

Frihed og lindring de bragte
til alle de mange, som led,
Tak for den hjælp til de stakler,
I gav jeres kærlighed!

Carsten Dahl.

Bladets nyordning

Med landsforeningens ophævelse vil foreningens loves paragraf 14 få en særlig betydning.

Der står her: »Bladet »Pigtraad«, der udgives af »Kammeraternes Hjælpefond« og som er meddelelsesorgan for såvel »Landsforeningen af besættelsestidens politiske fanger« som »Kammeraternes Hjælpefond«, udsendes gratis.«

Da landsforeningens endelige opløsning nu kun er en formsag, vil de kammerater, der får bladet i kraft af deres medlemskab af landsforeningen, ikke længere modtage det.

Vi siger tak for følgeskabet i de tre år, det har stået på. Der er mange kammerater, der fra tid til anden har

udtrykt deres glæde over, at vi har det bindeled, som bladet efterhånden er blevet.

Medlemmer af landsforeningen, der ønsker vedvarende at få bladet, kan få dette ønske opfyldt ved at udfylde nedenstående indmeldelsesblanket til »Kammeraternes Hjælpefond« og indsende den til fondens kontor, Ordrup Jagtvej 179, Charlottenlund. Til indbetaling af årskontingentet, der er 10 kr., kan girokonto 780 benyttes.

Man opnår ved indmeldelsen både at hjælpe de syge kammerater samt at blive abonnent på bladet.

Naturligvis kan kun tidligere fanger fra besættelsestiden nyde godt af denne ordning.

OPTAGELSESBEGÆRING

Porto
6 Øre

Undertegnede anmoder om Optagelse i KAMMERATERNES HJÆLPEFOND, Ordrup Jagtvej 179, Charl. Giro 780

Fulde Navn

Fødselsdato, -aar og sted

Stilling

Adresse

Tid og Sted for Arrestationen

Interneret i

fra den

til den

Interneret i

fra den

til den

Interneret i

fra den

til den

Eventuelle illegale Organisationer før Arrestationen

den

19

Kontingent 10 Kr. om Aaret

Klip til Bladets Kant

Underskrift

Standard
PAA STRØGET

**FYENS STIFTS
SPAREKASSE**

Oprettet 1832

Odense

Lyngby Kjøletøjsfabrik

C. Hofman & Co.

*Sdr. Allé 35
Århus*

Godtfred Jensen
SKIBSREDER

★

Mindebrogade 2 * Århus